

Arbeidsloysi — arbeidsloysisihjálpi.

Arbeiði fyri hjálpin.

Kring allan heimin ljóðar kæránin yvir hitt ræðuliga arbeiðsloysi. At veita arbeiði og hjálpi til hin arbeiðsleysa flokkinn hevur tí verlið hin fremsti spurningur í øllum londum. Og eftir sum nú frættist, er tað ymsa staðni eydnast at minka um arbeiðsloysi. Men manga staðni, særliga í diktatorlondum, eru korini hjá arbeiðarafjóldini vorðin út av leið ring. Arbeidsloysisstundningurin hevur verið minkaður — vit kunnu siga í sama mun sum krígssútreiðslurnar hava vaksið. Og arbeiðslonin er eisini farin niður. Í Týsklandi sigst hon at vera minkað so langt niður, at hon er lítið hægrí enn arbeiðsloysisstundningurin var, áðrenn yvirgangskropparnir tóku sær ræðið við völdum, kanónum og øðrum djevulskapum.

Í Danmark siga menn, at tað byrjar at lýsa í eystri. Arbeidsloysið er minkað frá um 200.000 niður í nokur og hálfjærð túsund. Har fæa arbeiðsleysir menn góðan beinleiðis peningastundning um vikuna umframt aðra hjálpi, t. d. til brenni og húsaleigu.

Hin sitandi regjeringin hevur eisini gjørt eitt risaarbeiði fyri at hjálpa heimadindustriinum og landbúnaðinum fram, so arbeiði við arbeiðslonini kundi falla í landinum. Føroyar hoyra við til Danmark. Fæa staðni í ríkinum er arbeiðsloysi stórri enn her hjá okkum — og her verður einki, pørt einki gjørt fyri at linna neyðina hjá teim arbeiðsleysu. Tað er eyðvítt, at danski staturin skyldi: at leggja árar umboð fyri eisini at linna um arbeiðsloysi og tær ringu tíðirnar heruppi. Vit duga heldur ikki at hugsa okkum annað, enn at staturin vil gera skylda sína ímóti teim neyðstáðu føroysku arbeiðarum, bert hitt neyðturviliga forstáisi hjá teim ráðandi her heima eisini er til staðar. Arbeidsloysi og vinnuloysi má — tað kann ikki vera óðrvisi — verða eitt av teim fremstu mállum, ið verða havd til viðgerðar nú, menn skulu niður at samráðast við danska ríkisstýri.

Ministerið hevur boðið okkum arbeiðsloysisstundningarlógina. Men okkara góðu harrar á tingi hava goymt hesa lóg í neyð "índtil videre". Ímeðan má hin føroyski arbeiðsmaðurin, ið einki fær at gera, liva sum best, onkurs vegna — ella svolta og seigjast.

Tað skal ikki noktast, at tað er einki lætt tak, særliga fyri arbeiðsmannin, at taka hesa lóg, tað danska arbeiðsloysisforsikringarlógina, óbroytta. Hon má sjálvandi broytast, so hon hóskar til viðurskiftini hjá okkum, og tað er skylda hjá teim, ið ráða fyri borgum her heima, at broyta hana, gera hana hóskandi hjá okkum — og so seta hana í gildi her á landi.

Menn hava borið so nógv ímóti, at hin arbeiðsleysi skal fáa pening fyri einki. Hertil er at siga, at arbeiðararnir biðja fyrst og fremst um arbeiði, og teir vilja fegnast arbeiða fyri tað, ið teir fáa.

Arbeiði at gera trýtur ikki, bert ráðini, peningurin, var til taks fyri arbeiðið. Kommunnar hava hópin av vegum o. øðr. at gera. Følog arbeiðaranna og fiskimanna hava eisini uppgávur

at loysa, men sum megu liggja, tí ráðini eru eingi. So stalt nýtist ikki at lastast nakað fyri einki. Tað yður av uppgávum at leggja pening í. Og arbeiðsloysispeningurin kann, um menn skipa lagaliga og skilagott fyri, já eitur helst at vera latin út fyri arbeiði.

Vit kunna hugsa okkum dómi: Staturin og fogtingið lata pening til arbeiðsleysar menn og kvinnur. Í staðin fyri at galda hann út uttan viðurgjald í arbeiði, verður hann givin feløgum at nýta saman við felaganna egna studningi — ið er 55% í Danmark. — Hann kann t. d. nýtast til at leggja fiskapláss, byggja hús til at leiga o. a. Hin arbeiðsleysi skal fyri tann ásetta studning um vikuna arbeiða so langa tíð, at arbeiðið svarar til studningin, roknað út við vanligari tímanstun.

Á henda hátt fer einki fyri skeytið. Positiv virði verða lagd niður í samfelagið, og tað verður so eisini gjørt møgulegt hjá feløgum at seta eitthvørt í verk, ið vil geva arbeiði og harvið minka um trongdina til arbeiðsloysisstundning.

Einki er so ringt sum arbeiðsloysi. Tað beinavegin hvalir mannin, ger hann líka gláðan. Tað brýtur karakterin — og her menniskjuni aftur eftir, út í eitt skuldnaðarófori, sum so mong ikki sleppa upp aftur úr. Arbeidsloysi rakar ikki bert viðkomandi arbeiðsleysu sjálvi. Heima sita kona og born og biða og biða. Men tá ið einki verður burtur úr at fáa nakað at gera, gongur tolið upp — og heimio gerst fullt av «klandri og grátie», gerst ólukkuligt í røt og botn. Mong, mong sýndrast heilt, so hvør fer í sitt herðaldshornið.

Berserkargongd.

Harra Kallsoy skrivur av og á tíðindabrev til «Tingakross». Hann skrivur undir fjalnavni «Bjögvin».

Nú fyri stultum skrivaði hann m. a. hesi orð: «Seinasta tíðindabrev til «Kross» fell ikki aðrastaðni í góða jørð. Harra Danbjørg fekk berserkargongd av tíðindunum frá Óla Poulsen. Hertil er at siga, at Óla Poulsen arbeiði fyri at vekja fiskimennin, soleiðis at teir skulu stovna eitt útbetalingarkantór, fyri at teir skulu kunna fáa tann pening, teir eiga. Óli arbeiði soleiðis fyri eini góðari sak, og tí hevði tað somt seg betur fyri hr. Kallsoy at stýða Óla Poulsen enn at háða hann við ósonnum brisli.

Tað nyttar lítið frammanundan valum at ferðast um landið við krökkudillulárum, sum ein letur renna niður úr eygnakrókunum, tá hann talar hvussu ringi ið fiskimenninir hava tað um várini yvri við Suðurlandsins brimbardu stendur, um summárin millum ísfjöllini við Grønland og um heystini heim um Hvarvíð o. s. fr. — Alt hetta vita vit; men tíverri harvið er einki at gera; men kunna vit hjálpa fiskimenninum soleiðis, at teir fáa tann pening, teir vinna á sínum vandamiklu leiðum, so er tað okkara skylda at gera tað. Eftir míni áskoðan er útbetalingarkantórið einasta

trygging fiskimansins, fyri at fáa pening sín og tí foli og tað sum mína skylda at stýða Óla Poulsen í hansara starvi fyri at stovna hetta kantórið.

Hvor, ið nú hevur berserkargongd, veit eg ikki; men mangur maður man óivað minnst ta tíð, tá berserkargongdin var á sjálfstýrismanninum. Tá teir leikaðu í bæði um eitt og annað — bæði um líkt og ólíkt. Men nú eru teir spakir eins og tæy hvítastu einglaborn. Teir hava kanska fingið greiðu á, at all teirra slog vórðu sligin í leysa luft — við ongum skili uttan mál og uttan mál.

Ikki nýtist at nevast domir um berserkargongd sjálfstýrismanna; men ífall hr. Kallsoy ynskir tað, so eri eg fúsar at nevna hópin av domum. Berserkarlingið er óivað enn í sjálfstýrismanninum; men nú hava teir fingið eyguni opin fyri tí, at við berserkargongdini koma teir onga leið.

Nú nyttar teim ikki at rópa upp um, at Danir vilja hava okkum til trælir; tí nú veit all verðin, at Danir hava boðið okkum sjálfstýri; men sjálfstýrismenn tordu ikki at taka ímóti tilbóðnum. Hvi skulu sjálfstýrismenn tá hava berserkargongd? Tað er mikið klókari fyri teir at fjala berserkarlingið og draga einglabúðina uttan berserkarkroppin.

Seinri í sama tíðindabrevi skrivur harra Kallsoy: «Hvor hin triði javnaðarmaðurin verður, sum kemur at halda fund við Gjógv, er ikki gott at vita; men kanska eg kann ugga meg við, at tað verður harra Danbjørg; hann skal vera vælkominn; men eitt kann eg ikki lova honum: at «Krossur» eingi tíðindi skal fáa av fundinum».

Eg takki mínum gamla vini fyri, at hann bjóar mær til Gjár, og væl kann verða, at eg taki við hjóðingini. Ílval ið viðverkandi fundinum frá tí fundi, sum eg kanska fari at halda við Gjógv, so má harra Kallsoy fegin hava loyvi at skriva so langt og breitt honum lystur, bert hann heldur seg til samleikan. Lat endiliga «Krossin» fáa føroysk tíðindi; tí tey tíðindabrevini, ið blaðið fær úr Keymannahavn frá nazistinum, Dithlef Thomsen, hava syndarlaga lítlan týðning.

Eitt nú tað síðsta tíðindabrev hansara, sum loyprisar dikturinum — teim útiðum einaveldinum — í Italien, Týskalandi o. s. fr.: «Saaledes opstod Facismen i Italien, Nazismen i Tyskland og i Dag horer vi, at der ogsaa i Lolland er indført Diktatur. Folkene gav Afkald paa deres illusoriske Medbestemmelseret gennem Parlamentarismen og foretrak en Tyrann i Stedet for manges». Hetta eru tíðindi frá hr. Dithlef Thomsen. «Folkene» — í Týskalandi, í Italien o. s. fr. — «gav Afkald paa...» Á, hvat góvu tey «Afkald paa»? Tey lótu frá sær tað frælsið, sum tey ongantíð hava havt. «Den græder ej for Guld som intel Guld har ejet».

«Ella sjálfstýrismenn nú at prædika nazismu í Føroyum. Já, so hava teir fingið berserkargongdina aftur av nýggjum — og tað ið ólukkumáta.

J. H. Danbjørg.

ÚR SUÐUROY

Tíðindi.

Tvøroyri.

Heimkomin skip:

«Sjóna»	11000 (2. tór)
«Frida»	8000 —
«Alberte»	5000 —
«Vestmanna»	13000 íalt.

Hin enski snurrúvæðsbáturin „Neptun“

var um dagir inni her á vinni á veg til Englands við 200 kurvum av flatfiski.

„Aksel Skov“

var eisini inni á niðurförðini við 400 kurvum, mest hýsa.

„Dana“

er sum kunnugt á granskingsferð við Føroyar. Hon var eina stókkuta lotu inni á firðinum. Tað segðist, at sjefurin fegin vildi hava 200 sildir til kanningur. Tessverri var eingin síld at fáa júst tá. Eisini hoyrist, at hann fegin vildi royna kólið. Men hann hevði ikki stundir at biða, til tað var fingið til vega innan úr dalinum. Vónandi vera stundirnar betri næstu ferð. Tað vildi sjálvandi verðið av stórum týðningi, um teir ymsu damparar, ið arbeiða við Føroyar, fingust at taka kol hidani — teir ensku trolararnar er sjálvandi einki hop um at fáa at nýta føroyskt kol.

Niclas Jacobsen í Skopun,

ið er ein av «pionerunum» við víkjandi snurrúvæðsveiði við Føroyar, var ónsdugin við flatfiski til Ísvirki. Hann hevði roynt á Vági og kring Suðuroyna.

Vit hilti hann á máli og spurdu, hvussu ið gekst.

— «Á jú, so fóluliga,» helt hann. «Vit hava tæy seinastu árin baksast við hesum lítla motorbátinum. Erslitið hevur ikki verið rúgvismikið. Men tó hugsi eg, at vit hava fingið treyðugt so nógv í okkara part sum ein sluppliskimaður. Tað hevur særliga í seinastuni borið heiri til við tað, at vit so við og við eru vorðinir kunnugir at royna longri frá landi. Botnurin við Føroyar er so ójavnur. Tað skal so góður kenskapur til fyri ikki at fáa greiðirnar skræddar — og tær eru dýrar, so tað er eingin gamansleikur at vera óvarin og óskoytin. Tað gongur tess vegna heldur seint at læra botnin og snurrúvæðsleiðirnar at kenna. Men vóru tað fleiri bátar, ið royndu, vildu vit komið sjótarí eftir at kent botnin, og kundu vit tá roynt viðari og meiri tryggir.»

Vág.

«Albert Viktor» ..	18000 (2. tór)
«Havgasin»	11000 —
«Ellen»	11000 —
«Heimdal»	15500 —
«Mathilda»	34000 íalt
«Vábingurin»	6000 (2. tór)
«Harry»	11000 —
«Kitty Way»	9000 —
«Graces»	14000 —
«Marie»	14000 —
«St. Jacques»	48000 íalt
«Nordfarið»	40000 —
«Marsjale»	33000 —
«Beinivora»	12000 (2. tór)
«Stanley»	8000 —

Í vikuni, ið fór, kom higar ein dampari

við 5—600 tonsnum av saltfiski til Vágs keypmenn. Fiskurin var keyptur í Íslandi.

Eitt má ein lata Vágs keypmenn fáa. Teir liggja ikki á lotum. Arbeiðið hevur ikki troltið her — og tað er arbeiðið, fólk ið skal liva av.

Hovi.

Eitt sindur av arbeiði hevur verið her uppá fisk, mest frá Vági. Annars er ikki nógv at vinna. Á sjónum er sori.

Frætt er nýliga frá „Njarðlingi“.

Hann hevur selt seinastu veiðu sína fyri 400 pd.

14 Tønder Guld paa Havets Bund.

Den gamle Loggbogs Hemmelighed afsløret. — Et Bjergningsselskab hæver Skatten.

I den finske Grev Alarik Wachtmeisters Besiddelse har i mange Aar været en ældgamme Loggbog, udrangeret af Grevens Bibliotek, men alligevel gemt, fordi dens morsomme gamle Skort og Optegnelser maaske alligevel ved en eller anden Lejlighed kunde have Interesse — om ikke andet saa blot som et Minde om svundne Tider. I disse Dage har Bogen dog pludselig faaet en virkelig Verdi, der repræsenterer iniet mindre end en Formue.

Ved et Tilfælde er det lykkedes en af Grevens Bekendte at fastslaa, at den gamle og længst henfærd Skippers Optegnelser blandt andet giver en nøjagtig Anvisning paa Stedet, hvor ikke mindre end 14 Tønder Guld ligger og sover paa Havets Bund, ventende paa at blive hevet og givet tilbage til Menneskene. Skatten hidrører fra et russisk Fartøj, der for adskillige Aar siden sank ned for Nylands Kyst. Ingen andre kender Stedet, der efter Bogens nøjagtige Anvisninger vil være let at finde, navnlig da Dybde- og Stormforhold paa dette Sted ikke lægger særlige Hindringer i Vejen for Bjergningsarbejdet.

Grev Wachtmeister har sat sig i Forbindelse med et Bjergningsselskab og tilbød dette Retten til Optegnelserne, mod at Selskabet for egen Risiko hæver Skatten og derfor beregner sig en Tredjedel af Beløbet. Resten skal efter Grevens Bestemmelse deles imellem Marinemuseet i Stockholm, Sveaborg Museum og et Par velgørende Foreninger. Bjergningsselskabet har modtaget Tilbuddet og vil snarest forsøge at hæve den sunke Skat. Havet maa give sit Bytte tilbage.

Dræbt sit Barn med et Spark — og frikendt!

Uhyggelig Barnemordsproces i ender med overraskende Dom.

En grufuld Drabsproces er afsluttet ved Retten i Paris.

Den Anklagede var en gift Kvinde, Moder til tre Born, der ved i Hidsighed havde sparket sin seksaarige Datter i Underlivet, saa hun døde. Barnet havde kun gjort sig skyldig i en mindre Forseelse.

Til alles Overraskelse blev den unaturlige Moder frikendt takket være en smart Advokats drevne Forsvar og hendes Ægtemands grædende Forbøn.

De to øvrige Born, der var taget fra Moderen, vil nu blive givet tilbage til hende.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM